

Steenwijkerland in Beeld

*Beleidskaders voor kunst in de openbare ruimte van
Steenwijkerland*

Inhoudsopgave

1. *Inleiding:*
Huidige positie van kunst in de openbare ruimte van Steenwijkerland.
2. *Inventarisatie*
  - 2.1 *Wat is er al aan kunst in onze gemeente?*
  - 2.2 *Hoe is kunst in de openbare ruimte meegenomen in de Cultuurvisie?*
  - 2.3 *Overige kaders*
  - 2.4 *Huidige financiën*
  - 2.5 *Stakeholders*
    - 2.5.1. *Commissie Beeldende Kunst*
    - 2.5.2. *Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden CBK*
    - 2.5.3 *Overige stakeholders*
3. *Wat willen we bereiken met deze beleidskaders en hoe te regelen?*
  - 3.1 *Speerpunten*
  - 3.2 *Samenhang projecten*
  - 3.3 *Participatie*
  - 3.4 *Samenleving*
  - 3.5 *Ontmoetingsplek*
  - 3.6 *Toekomst*
  - 3.7 *Toetsingscriteria 'nieuwe' kunst*
  - 3.8 *Realisatie stand- en borstbeelden*
    - 3.9.1 *Onderhoud kunst in de openbare ruimte*
    - 3.9.2 *Verzekering kunst in de openbare ruimte*
4. *Toekomst*

Bijlage: Schema proces aanvraag kunst in de openbare ruimte

1 Inleiding

In deze notitie worden de beleidskaders voor kunst in de openbare ruimte van Steenwijkerland omschreven. Het omschrijft de huidige stand van zaken, de rol van de Commissie Beeldende Kunst Steenwijkerland, criteria en richtlijnen.

2 Inventarisatie

In de gemeente Steenwijkerland is een rijke en gevarieerde verzameling van kunst in de openbare ruimte aanwezig. Door de hele gemeente zijn er beelden, voorwerpen en kunst aan gebouwen te vinden. Voor voorbijgangers en bewonderaars van kunst is de kunst in de openbare ruimte een extra beleving. De meeste kunstwerken vertellen een verhaal over de cultuurhistorie van het gebied. Deze collectie buitenkunst is eigendom en in beheer van de gemeente. Deze collectie buitenkunst is zeer divers en vormt een afspiegeling van de periode waarin deze gemeentelijke kunst tot stand is gebracht. Ondertussen komen er ook kunstwerken bij. Verschillende initiatiefnemers dienen aanvragen in bij de gemeente.

2.1 Wat is er al aan kunst in onze gemeente?

In 2009 heeft de Commissie Beeldende Kunst, in opdracht van de gemeente Steenwijkerland en in samenwerking met de stichting IJsselacademie, een inventarisatie gemaakt van alle aanwezige kunstobjecten in onze gemeente. Deze inventarisatie is destijds in de vorm van drie boekjes, te weten 'Beelden in Beeld deel 1, 2 en 3', vastgelegd en uitgebracht. Sinds deze inventarisatie is er op een aantal plaatsen beeldende kunst bij gekomen.

In 2024 wordt een begin gemaakt met de inventarisatie van het huidige aantal kunstwerken in Steenwijkerland. Deze inventarisatie kan gebruikt worden voor bijvoorbeeld een digitaal overzicht van alle aanwezige kunst in de openbare ruimte. Ook kan dan verdere promotie van kunst in de openbare ruimte plaatsvinden, het ontwikkelen van beeldenroutes enz.

2.2 Hoe is kunst in de openbare ruimte meegenomen in de Cultuurvisie Steenwijkerland?

'Een herkenbaar, aantrekkelijk én breed aanbod van kunst en cultuur waar iedereen aan mee kan doen. Daar gaan we voor!'

In de Cultuurvisie Steenwijkerland wordt de positieve bijdrage van kunst in de openbare ruimte aan de samenleving benoemd. Ook wordt in de cultuurvisie aangegeven dat de kunst in onze gemeente de identiteit van een specifieke plek versterkt. En het draagt bij aan de visuele aantrekkelijkheid van de gemeente als woon- en werkgebied. Kunst in de openbare ruimte is gratis omdat het voor iedereen toegankelijk en te bewonderen is. In de cultuurvisie is onder meer opgenomen dat de gemeente Steenwijkerland beleid voor kunst in de openbare ruimte ontwikkelt. Dit zodat we handvatten hebben voor het initiëren, beoordelen en subsidiëren van toekomstige kunst in de openbare ruimte.

2.3 Overige kaders

Naast de Cultuurvisie Steenwijkerland spelen onderstaande ontwikkelingen een rol:

1. huidige en te ontwikkelen bestemmingsplannen,
2. het museumproject in de binnenstad van Steenwijk,
3. de visie op duurzaam beleefbaar toerisme,
4. de visie op de binnenstad van Steenwijk.

2.4 Huidige financiën

Voor het plaatsen van kunst in de openbare ruimte is structureel € 30.000 per jaar opgenomen in de meerjarenbegroting 2023-2026 van de gemeente Steenwijkerland. Dit is onder andere bedoeld voor het realiseren van kunst in de openbare ruimte en evenementen rond (tijdelijke) kunst in de openbare ruimte. Subsidieaanvragen die bij de gemeente Steenwijkerland binnenkomen voor kunst in de openbare ruimte, worden ter advisering voorgelegd aan de Commissie Beeldende Kunst (hierna CBK). Vervolgens worden deze subsidieaanvragen voorgelegd aan de wethouder kunst en cultuur (tot € 5.000) en aan het college van burgemeester en wethouders (vanaf € 5.000). Daarnaast is er budget voor het onderhouden van kunstobjecten en is er budget voor de inzet van de CBK.

2.5 Stakeholders

2.5.1 Commissie Beeldende Kunst Steenwijkerland

De CBK speelt een belangrijke rol in het beleid voor kunst in de openbare ruimte van Steenwijkerland. Zij adviseert de gemeente Steenwijkerland. Haar taken en bevoegdheden voor de realisatie van kunst in de openbare ruimte zijn hieronder omschreven.

2.5.2. Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden CBK

De CBK is een door de gemeente Steenwijkerland ingestelde adviescommissie die onafhankelijk opereert. De commissieleden bestaan uit kunstenaars en kunstliefhebbers met expertise op of affiniteit met kunst. Commissieleden worden voor een periode van vier jaar aangenomen. De taken van de CBK zijn als volgt:

1. het gevraagd en ongevraagd adviseren van de gemeente Steenwijkerland over beeldende kunst, uitgaven voor kunstobjecten en/of (kunst)evenementen; De advisering verloopt volgens de gebruikelijke lijn via de beleidsmedewerker kunst en cultuur. Deze voegt het advies van de CBK bij het ambtelijk advies aan de wethouder kunst en cultuur. De wethouder informeert indien nodig het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad.
2. het bevorderen en initiëren van activiteiten gericht op de opneming en acceptatie van beeldende kunst in de gemeente zoals presentaties en publicaties.
3. het adviseren bij plaatsing van nieuwe kunstwerken in de openbare ruimte.

Het CBK adviseert op basis van de ambities en uitgangspunten zoals opgesteld in deze notitie op kunst in de openbare ruimte in Steenwijkerland.

2.5.3 Overige stakeholders

Bij de realisatie van kunstbeleid zijn, naast het CBK, tenminste de onderstaande personen of instanties direct of indirect betrokken:

- de Gemeente Steenwijkerland als opdrachtgever of facilitator van kunst in de openbare ruimte:
  - Bestuur
  - Ambtelijke organisatie (o.a. medewerkers omgevingsvergunning, projectleiders, economie, recreatie & toerisme, kunst & cultuur, museumproject)
- Marketing Oost en stichting Weerribben Wieden
- Plaatselijke belangenverenigingen
- Museumberaad: afgevaardigden besturen musea verenigd in dit beraad
- Kunstenaars, verenigd in bijvoorbeeld de Kunstkring Steenwijkerland
- Het gemeentearchief, monumentenzorg en erfgoedorganisaties.
- Organisaties culturele evenementen en andere initiatieven zoals genoemd in de Cultuurvisie Steenwijkerland.

3 Wat willen we bereiken met deze beleidskaders en hoe te regelen?

3.1 Speerpunten

Deze notitie over kunst op de openbare ruimte in Steenwijkerland streeft de volgende ambities na:

- Kunst in de openbare ruimte is toegankelijk voor iedereen.
- Inwoners en toeristen worden geïnformeerd en waar mogelijk betrokken over wat het kunstwerk voorstelt.
- De kunst in de openbare ruimte is 'relevant' en past in de omgeving en sluit aan bij de ambities van de gemeente Steenwijkerland.

3.2 Samenhang projecten

Er zijn kansen om het beleid kunst in de openbare ruimte te verbinden met uitvoeringsprogramma's van bijvoorbeeld de musea en het gebiedsverhaal. Dit draagt bij aan de herkenbaarheid en samenhang voor de bezoeker van de regio. Dit in plaats van een verzameling aan losse verhalen en aanbod uit te strooien over de bezoeker.

3.3 Participatie

Steenwijkerland geeft steeds meer ruimte aan eigen initiatieven van bewoners(groepen) en werkt op diverse manieren met bewoners samen op het gebied van participatie. Het nadenken over, en realiseren van belangwekkende kunstprojecten, in de openbare ruimte kan niet zonder de kennis van inwoners en andere betrokken partijen in de gemeente. De expertise en denkkraft van kunstenaars koppelen we aan de kennis en ervaring die de bewoners zelf hebben over hun leefomgeving. Ook worden inwoners meer en meer betrokken bij de realisatie van kunst en cultuur en leveren soms een actieve bijdrage. Denk hierbij aan deelnemers aan werkgroepen voor de realisatie van een kunstopdracht. Daarbij zoeken we steeds naar nieuwe manieren van het presenteren van kunst in de openbare ruimte. En naar vernieuwende en goede manieren waarop de gemeente een goede opdrachtgever of facilitator kan zijn.

Vanaf de opdrachtformulering en keuze kunstenaars, vanaf de selectie van het ontwerp tot aan realisatie van een kunstwerk.

3.4 Samenleving

Kunst en cultuur zijn belangrijke en waardevolle pijlers bij de ontwikkeling van Steenwijkerland als woongemeente en de tijdelijke bezoekers zoals toeristen. Ze dragen bij aan het welzijn van mensen. In de huidige samenleving vormen kunst en cultuur meer en meer een integraal onderdeel van de samenleving. Kunst kan op vele manieren bijdragen aan het vormgeven van de maatschappij.

Kunstenaars nemen van oudsher een bijzondere positie in het maatschappelijk debat in. Zij lossen geen problemen op, maar bieden wel vernieuwende en creatieve inzichten en manieren. Dit zodat zij bijdragen aan de ontwikkeling van de gemeente.

Vaak leren zij ons op een andere manier naar maatschappelijke onderwerpen, de omgeving of de historie te kijken. Daarnaast kan de kunst in de openbare ruimte een gevoel of de historie van haar inwoners weergeven, of de bijzonderheid van een plek. Dit kunnen kunstenaars uit Steenwijkerland zijn, maar ook kunstenaars met affiniteit met Steenwijkerland of die zich diepgaand verdiepen in het gebied.

3.5 Ontmoetingsplek

Kunst in de openbare ruimte hoort in Steenwijkerland onafscheidelijk bij de verantwoordelijkheid die de gemeente heeft voor de openbare ruimte. De gemeente hoort te zorgen voor een aantrekkelijke openbare ruimte. De openbare ruimte is van iedereen en moet een ontmoetingsplek zijn voor iedereen. Dit zodat de plek niet alleen een gevoel van veiligheid geeft, maar er ook voor zorgt dat bewoners en bezoekers er graag verblijven en elkaar kunnen ontmoeten. Kunst kan daar een belangrijke bijdrage aan leveren.

In Steenwijkerland zien we kunst dan ook als een dynamisch en volwaardig onderdeel van de samenleving. In nieuw te ontwikkelen bestemmingsplannen zou de realisatie van kunst meegenomen kunnen worden, naast een goed ingevulde groenstructuur. In de combinatie van natuur en toeristische infrastructuur kan kunst een versterkend en bindend element zijn. Toeristische routes waar de combinatie natuur, kunst, horeca in mooie dorpen en stadskernen geaccentueerd worden biedt de toerist een goede reden voor een bezoek aan Steenwijkerland, maar geeft ook extra betekenislagen, bewustzijn en waarde voor de eigen bevolking.

3.6 Toekomst

Huidige trends en toekomstige ontwikkelingen zorgen er ook voor dat er nieuwe vormen van kunst in de openbare ruimte ontstaan. De gemeente Steenwijkerland wil hier graag aan meewerken omdat ze nieuwe vormen van kunst belangrijk vindt. Te denken valt bijvoorbeeld aan streetart, lichtprojecten, innovatieve technische projecten of meer conceptuele projecten.

3.7 Toetsingscriteria 'nieuwe' kunst

In de gemeente Steenwijkerland bestaat de mogelijkheid om nieuwe kunst in de openbare ruimte toe te voegen. Voor het toevoegen van nieuwe kunst zijn de volgende criteria / spelregels van toepassing:

- Een aanvraag voor kunst in de openbare ruimte overtuigt door artistieke en inhoudelijke kwaliteit, het beoogde kunstobject is onderscheidend en professioneel van opzet.
- Het beoogde kunstobject is een aantoonbare verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte en de locatie en draagt bij aan de beleving en aan de identiteit van het gebied en/of haar kernen en wijken. Eventueel met uitleg bij het kunstwerk van het werk of van de kunstenaar.
- De beoogde locatie is toegankelijk en/of zichtbaar voor iedereen. Bewoners worden afhankelijk van het project betrokken bij de ontwikkeling.
- Bij een subsidie van meer dan € 30.000 moet de subsidieaanvraag, na advies van de CBK, voorgelegd worden aan college en/of de gemeenteraad.
- Afhankelijk van het soort kunst kan een kunstwerk 15 jaar blijven staan. Maar deze periode kan altijd, bij gebleken waardering, en in overleg met de kunstenaar en andere betrokkenen, verlengd worden.
- Een te realiseren werk wordt vervaardigd door een professioneel kunstenaar. Hij of zij kan aantoonbaar bewijs aanleveren dat hij of zij beschikt over voldoende professionele kwaliteiten. Dit d.m.v. een portfolio, motivatie en c.v. Dit zodat hij of zij een kwalitatief hoogwaardige kunstopdracht in de openbare ruimte kan realiseren.
- Voor starters en jonge talenten kan er een aparte afweging worden gemaakt, mede afhankelijk van de aanvraag of beoogde doel van het te realiseren kunstobject.

3.8 Realisatie stand- en borstbeelden

Voor het realiseren van stand- en borstbeelden maken wij onderscheid tussen in leven en niet in leven zijnde personen. In deze notitie wordt bij deze aangegeven geen subsidie en medewerking te verlenen aan de realisatie van in leven zijnde personen. Dit omdat een in leven zijnde persoon, na realisatie van een stand- of borstbeeld, strafbare feiten kan plegen of op andere wijze in een kwaad daglicht kan komen te staan. Voor niet in leven zijnde personen kan een historisch onderzoek gedaan worden. En er kan overleg plaatsvinden met nabestaanden.

3.9.1 Onderhoud kunst in de openbare ruimte

De kunst in de openbare ruimte wordt onderhouden op basis van meldingen openbare ruimte. De kosten van schoonmaak, restauratie, vernieling, beschadiging of vervanging na diefstal worden uit een ander budget, dan het budget voor beeldende kunst van € 30.000, door de gemeente Steenwijkerland betaald. Mochten de kosten dusdanig hoog zijn, dan beslist het college en eventueel de gemeenteraad of zij een extra bedrag hiervoor beschikbaar stellen.

3.9.2 Verzekering Kunst in de Openbare Ruimte

Afhankelijk van de waarde van het object wordt bepaald of de gemeente Steenwijkerland het object verzekert of niet.

4. Toekomst

Na vaststelling door het gemeentebestuur van deze beleidskaders over kunst in de openbare ruimte, wordt er in nauwe samenwerking met de Commissie Beeldende Kunst, verder gewerkt aan de belangrijkste speerpunten:

- Naast de faciliterende rol van de gemeente de rol als opdrachtgever voor een kunstwerk verder ontwikkelen.
- Mogelijkheden onderzoeken en overleggen van opname kunst in de openbare ruimte in nieuw te ontwikkelen projecten en bestemmingsplannen. Hierbij is een duidelijke opdrachtformulering aan de gekozen kunstenaar essentieel.
- Het streven is dat alle initiatieven voor kunst in de openbare ruimte voorgelegd worden ter advisering aan de CBK in een zo vroeg mogelijk stadium
- Om een goede opbouwende advisering te kunnen doen, wordt de CBK eerder betrokken in het proces. Zij denken mee over keuze kunstenaar, vormgeving, ontwerp, locatie en prijs-kwaliteitverhouding. Dit doen zij volgens bijgaand format en binnen zes weken nadat het initiatief aan de CBK voorgelegd is.
- De huidige CBK wil graag haar rol, positie, zichtbaarheid en profilering verbeteren. Dit gaat zij doen aan de hand van bijgevoegd communicatieplan.
- Elk jaar evalueert de CBK haar rol, behaalde resultaten en worden ook de uitgaven voor kunst in de openbare ruimte geëvalueerd. Dit aan de hand van een jaarverslag en financieel overzicht.
- Inventarisatie huidige kunst in de openbare ruimte.
- Ontwikkeling van kunstroutes.

